

GOSPODAR-SKI LIST

Uredništvo in uprava Maribor, Slomškov trg št. 20

IZHAJA VSAKEGA PRVEGA V MESECU

Cena inseratov po dogovoru

CENA: 100 Din letno, inozemstvo 200 Din

V POUK IN ZABAVO

Zaščita kmetov in denarni zavodi.

Na razna vprašanja pojasnujemo:

Nekateri so oglaševalci denarnih zavodov, naj kmetje predložijo denarnim zavodom dokaz, da so zaščiteni, tako razumeli, kot da mora vsak kmet prinesiti vsakemu zavodu, kjer je dolžan, predpisano potrdilo občine. Toda mnoge zadruge svoje kmete-dolžnike natanko poznajo in v takih slučajih ni potreba nikakih potrdil. Bilo bi škoda denarja za kolke. Kmet naj torej pri posojilnici povpraša, če ga smatrajo za kmeta in če nima posojilnica nikakih dvomov, mu ni treba nikakih potrdil. Kjer pa so seveda upravičeni dvomi, tam bo pa res moral prinesiti potrdilo. Tako naj se torej razume poziv denarnih zavodov.

Znižanje zemljarine.

Davčna uprava objavlja: Davčni zavezanci zemljarine, ki imajo v smislu zakona z dne 14. junija 1929 pravico do znižanja dopolnilnega davka zemljarine, morajo vložiti tozadevno prijavo do konca meseca januarja 1934, oziroma po členu 4 zakona o neposrednih davkih (ako se zakasnitev pismeno opraviči s posebno tehtnimi razlogi) najpozneje do dne 15. februarja 1934. Dopolnilni davek se zniža ob sledečih pogojih:

1. Če se davčni zavezanec bavi izključno s poljedelstvom (kmetijstvom).
2. Če obdeluje posestvo sam ali s člani svoje rodbine.
3. Če rodbina takega zavezanca šteje več kot pet članov.
4. Če dopolnilni davek ni večji ko 5000 Din.
5. Če v odrejenem roku vloži prijavo na uradnem obrazcu.

Po tem zakonu se ne smatrajo za člane skupnega domačega gospodarstva.

1. Osebe, ki so stalno odsotne. Sem pa ne spadajo oni, ki so le začasno odsotni, da odslužijo vojaški rok, zaradi šolanja, učenja obrti, zdravljenja in slično.

2. Osebe, ki se poleg kmetijstva bavijo še z industrijo, trgovino, obrtjo ali drugim poslom, ki je zavezan pridobitni.

3. Osebe, ki so v javni ali zasebni službi.

4. Žena in otroci oseb, omenjenih v 2 in 3 točki.

5. Hišna služinčad in nameščenci.

Prijave je vložiti pri občinskem uradu na uradnem obrazcu, ki se ga dobi pri občinskem uradu po 50 par za kos. Prijavo vloži oseba, ki se smatra za davčnega zavezanca zemljarine; lahko pa tudi njen pooblaščenec, če priloži prijavi pooblastilo. Na zahtevo davčnega zavezanca in po njegovih navedbah izpolni prijavo občinski urad. Prijave, ki se predložijo po določenem roku, se ne bodo upoštevale. Za

resničnost prijavljenih podatkov pod točkami 1. do 5. je odgovorno poleg davčnega zavezanca tudi občinsko oblastvo.

Bolniški stroški.

Bolniških stroškov za zdravljenje v javnih bolnicah ne plačajo tudi revnejši posestniki in obrtniki po členu 68 finančnega zakona za leto 1933-34. Tozadevni izvleček se glasi:

Pri obračunanju in izterjavi bolniških stroškov v javnih bolnicah se morejo smatrati za siromašne osebe, ki so oproščene plačila bolničnih stroškov, te-le osebe:

1. Za zdravljenje v bolnicah za duševne bolezni davčni obvezanci z letnim neposrednim davkom do všteti 400 Din.

2. V ostalih javnih bolnicah in to:

a) davčni obvezanci z letnim neposrednim davkom, izvemši davek na hišo, v kateri stanujejo in od katere nimajo nobenega dohodka, do všteti 200 Din;

b) vdova z več kot tremi maloletnimi otroki in starešine zadrug z več kot tremi maloletnimi domačini z letnim neposrednim davkom do všteti 400 Din.

S to ugodnostjo se ne morejo koristiti tisti, ki plačujejo neposrednega davka do 200 Din, odnosno do 400 Din na leto in imajo kakšno drugo imovino ali dohodek, na kar se jim osebno predpisuje davek, kakor n. pr. vrednostne papirje, denar, naložen plodonosno pri denarnih zavodih, v kakšno trgovino ali podjetje, komanditno vloženi denar, delniško glavnico, koncesijo o oprostivni plačevanja davka in podobno.

Plačevanja bolničnih stroškov so oproščene ne glede na davke tudi vse osebe, za katere se ugotovi, da bi plačilo bolničnih stroškov ogrozilo njihov ali njihove rodbine gospodarski obstanek.

Torej po tem členu zgoraj navedeni niso obvezni plačati računov za svojo zdravljenje v javnih bolnicah. V slučaju pa, da je kateri, ki ne plača več ko 200 Din, oziroma 400 Din, neposrednega davka — brez zgradarine — in nima drugih dohodkov ali imovine, ki jih navaja prej navedeni člen finančnega zakona, dobil tak račun, ga lahko mirno vrne dotični upravi bolnice ter se pri tem sklicuje na člen 68 finančnega zakona za leto 1933-34.

NOVICE

90 let je dočkal dne 19. januarja v župniji Nova cerkev nad Celjem g. Fr. Jankovič. Rodil se je v Stari Loki pri Škofji Loki. Izučil se je klobučarstva in se je naselil po pomočniški dobi v Vitanju kot samostojen klobučar. Oče Jankovič je bil delaven, pravi krščan-

ski mož in v dobi procvita nemškutarije zaveden Slovenec. Po smrti prve žene se je poročil z gospo Antonijo Lešnik, vdovo Tevž. Izročil je svoje posestvo v Vitanju sinu Viktorju, sam se je preselil v Novo cerkev, kjer še sedaj živi. Krepka slovenska korenina je oče g. dr. Fr. Jankoviča, znamenitega zdravnika v Mariboru in ministra v pokoju. Zaslužnemu možu naše iskrene častitke k redkemu jubileju!

Zlate poroke sta obhajala v Škofji vasi pri Celju dne 28. t. m. v ozkem rodbinskem krogu ugledni veleposestnik g. Franc Čepl in njegova soproga gospa Marija. Taki jubileji vzornega krščanskega zakonskega življenja so danes že redek pojav. Bilo še nadalje srečno!

Zanimiva sejmska statistika. V minulem letu je bilo v Mariboru 77 sejmov, od tega 26 govejih in 51 svinjskih. Prignanih je bilo na živinske sejme 12.962 glav in sicer: 3844 volov, 8241 krav, 266 bikov, 346 telet, 265 konj, prodanih pa 7343 glav, od tega 145 volov za Italijo. Na svinjski sejem je bilo prignanih 9158 rilcev, prodanih pa 5062.

Sreča v nesreči. Izpod grada v Ptujju se je odlomila velika skala, odnesla s seboj precej zemlje in vsa ta navlaka je zdrobila in zasula gospodarsko poslopje in klet, last sodnega oficijala g. Pinterja. Plaz se je ustavil tik pred hišo. Domači so bili v usodnem trenutku v stanovanju. S poslopjem vred so uničeni vsi spravljene poljski pridelki ter živila. V nevarnosti so vse ostale hiše, ki stojijo pod gradom. Na merodajnih mestih bodo storili vse, da preprečijo nadaljne nesreče.

Smrtna žrtev neznanega ruvanja. Dne 26. januarja sta prala v celjski mestni klavnici čreva mesarska pomočnika: 30letni Franc Lešnik in 18letni Jožef Brezovšek. Pri delu je prišlo do prepira. Brezovšek je navalil na Lešnika, ki je imel v roki mesarski nož. Hoteč se Brezovšeka ubraniti, se je napadeni naglo okrenil in je zadel tovariša tako globoko v trebuh, da je zaboljen kmalu izdihnil. Lešnik se je javil sam policiji z izpovedjo, da je došlo do uboja po nesreči.

Vrli in požrtvovalni Dobrovčani. V vasi Dobrovce v župniji Slivnica pri Mariboru so pozidali tamošnji vaščani prav lepo podružno cerkev. Svetišče so pričeli graditi v še dobrem letu 1924 in je danes dograjeno, manjka še samo notrajna oprema: oltarji in drugo. Stavba je stala dosedaj 90.000 Din, kar znači lepo svoto in je bila nabrana s prostovoljnimi doneski požrtvovalnih Dobrovčanov. Na glavni oltar bo prišel lep in zgodovinski Marijin kip iz leta 1200.

Omenjena Marija z Jezuškom v naročju je bila svoj čas v slivniški župni cerkvi, sedaj je v kapelici v Dobrovcah. Priporočamo nabiratelje za novo dobrovško cerkev darežljivim srcem dobrih slovenskih Marijinih častilcev!

Razveljavljena oprostilna sodba. — Lovski čuvaj Janez Zaplotnik iz Gozda pri Križah na Kranjskem je bil oproščen od obtožbe, ker je ustrelil lani dne 10. maja na Kriški gori čevljarja Andreja Kuharja v mnenju, da je zadel ruševca. Državni tožilec se je pritožil radi oprostitev in dne 24. januarja je razveljavilo ljubljansko apelacijsko sodišče prvo sodbo in je obsodilo lovskega čuvaja na tri mesece strogega zapora. Zasiššan je bil tokrat izvedenec, ki je trdil, da bi bil moral obtoženi lovski čuvaj znati, če zleti ruševca z drevesa, se ne skriva v grmovju. Lovsko pravilo se glasi: »Ne streljaj, če se nisi prepričal, na kaj streljaš!«

Nov sleparski škandal na Francoskem. Ogromna sleparska afera Staviskega še davno ni zaključena in je tudi zaradi nje morala odstopiti sedajna francoska vlada, proti kateri so se vršile neprestano demonstracije in krvavi nemiri. Med tem, ko je slučaj Staviski še v živem ospredju, poročajo iz Pariza o najnovejši sleparski zadevi bankirja Georgesa Aleksandre, ki je že pod ključem in spada njegova sleparska zadeva med največje v zgodovini. Georges Aleksandre je osleparil od leta 1931 naprej za večje svote: 3 poslance, 18 prefektov, 30 intendantov, 12 predsednikov sodišč, 2 državna tožilca, 2 namestnika državnih tožilcev, 50 sodnikov, 12 policijskih komisarjev, 103 vodje zemljiških knjig, 307 izterjevalcev davkov in 75 častnikov. Navedenim je prodajal delnice podjetij, ki jih je bil san. osnoval, a so bile popolnoma brez vrednosti. Aleksandrejeve goljufije presegajo svoto 200 milijonov frankov.

Nad mizarsko orodje so se spravili. Iz zaklenjene delavnice mizarskega mojstra Jožefa Vesenjaka v Gorišnici pri Ptujju so odnesli vlomilci mizarsko orodje in raznih drugih predmetov za 1000 Din.

Najden umorjen novorojenček. — V Martijancih v Prekmurju je našla posestnica Novak v svojem sadovnjaku trupelce novorojenčka. Brezsrčna mati je otroka koj po rojstvu ubila najbrž s kolom in ga odvrгла.

Srečna gospodinja. V Križevcih pri Ljutomeru je zredila žena trgovca Šijanca že v drugič pod dve leti stari svinj. Ena je tehtala 332 kg, druga 353 kg mrtve teže.

Obsodba radi uboja. Obširno smo poročali o uboju Martina Meha v župniji Šmartno ob Paki, ki se je dogodil letos dne 6. januarja. Na odgovor pred celjsko sodišče sta bila pozvana dne 23. januarja 26letni posestnik in krčmar Fr. Verdev in 22letni delavec Srečko Tajnik, oba v Paški vasi. Omenjenega dne je pil Martin Meh z obtoženima in še s štirimi fanti v Verdevovi gostilni v Paški vasi. Po odhodu Meha iz krčme so zažvenketale šipe na gostilniški sobi. Tajnik je skočil ven in je našel pred krčmo Meha. Takoj je prišlo do spopada in je dobil Tajnik zabodljaj v hrbet. Krčmar Verdev je pohitel ven, zagrabil

je kol in udrihnil parkrat Meha preko glave. Udarjeni se je takoj zgrudil in še le nato ga je lopnil Tajnik preko trebuha. Meh je radi zdrobljene lobanje kmalu izdahnil. Verdev je trdil, da se ni dotaknil Meha, dočim je Tajnik izpovedal, da je Verdev udaril Meha večkrat s kolom po glavi. Franc Verdev je bil obsojen na dve leti robije in petletno izgubo častnih pravic, Srečko Tajnik pa na 1 mesec strogega zapora.

Ostra obsodba radi težkega obstrela. Oženjeni delavec Ivan Kocmut z Janževskega vrha je živel pri vdovljeni sosedu Mariji Januš. Ko je zvedel, da se hoče Januševa omožiti z drugim, jo je začel pretepatvati. Lani dne 30. septembra je odšel Kocmut z doma z grožnjo, da ne bo dobro, ko se vrne. Prestrašena ženska je poklicala na pomoč soseda. Kocmut se je vrnil zvečer z nabito puško in ustrelil skozi zaprto okno. Polni naboj šiber je zadel Janušovo v glavo. Sosed je spravil težko obstreljeno v ptujsko bolnišnico, kjer so ji rešili življenje, a je ob levo oko in desno je tudi v nevarnosti. Dne 26. januarja je bil Kocmut od mariborskega sodišča obsojen, ker je izvršil dejanje po treznem prevdanku, na 12 let robije, na trajno zgubo častnih pravic in Januševi mora plačati 10.000 Din za bolečine. Proti obsodbi je vložen priziv.

Zaslužena kazen. 31letnemu posestniku Ivanu Koprivniku iz Cerovca pri Rogaški Slatini je prodala Marija Osek dne 18. septembra 1931 in izročila posestvo za 13.000 Din pod obljubo, da jo bo poročil. Po predaji posesti je pa Koprivnik spremenil obljubo zakona v — batine in je iskal drugo nevesto. Dne 28. oktobra l. l. je poklical Koprivnik soseda in ji povedal, da je Osekova v noči umrla. Ženskam je še natvezal, da je morala Osekova v noči pasti s peči in se je ubila. Pri preoblačenju mrtve za mrtvaški oder so opazile sosede na rajni znake nasilne smrti. Osekovo so pokopali, jo izgrebli in sodno raztelesenje je dokazalo, da je bila zadavljena. Koprivnik je tajil dne 26. januarja pred celjskim sodiščem krivdo, a je bil obsojen na dosmrtno ječo.

Obsodba radi krvavega dejanja. Dne 30. novembra l. l. je prizadjal radi dolgoletnih preprirov posestnik Fr. Dečman iz Senovice v župniji Šmarje pri Jelšah čevljarju Jerneju Zupančiču s sekiro devet udarcev po glavi. Težko ranjeni je na posledicah poškodb umrl v celjski bolnici dne 6. decembra l. l. Dečman je bil dne 26. januarja v Celju obsojen na 7 let robije. Proti obsodbi je vložen priziv.

Mladostni vlomilci in tatovi na zahtojni klopi. Lansko poletje in jesen je vršila mladostna vlomilska družba pravo strahovlado nad mestom Kranj in nad okolico. Organizirana brezposelna družba se je klatila okrog pod svojim glavarjem in vlamljala, kjerkoli je čula, da je kaj denarja. Obtožnica pravi, da so nepridipravi lani dne 7. sept. pri belem dnevu udrli v trgovino Ahačič ter Šifrer v Kranju. Odnesli so gotovine 8900 Din. Glavar je razdelil plen med svoje tovariše tako, da je prejel eden 2200 Din, drugi 1200 Din. Po srečenem vlamu se je odpeljala deteljica na Jesenice ter Bled ter zapravljala

denar. Pri drugem večjem vlamu v Šavrovo krčmo v Kranju so računali na 30.000 Din, a jim je padlo v roke le 130 Din. Dne 20. septembra se je odpeljala tolpa v Trzič, kjer so vlomili v Ruhovo gostilno. Prepričani so bili, da se bodo polastili 50.000 Din, a so se morali zadovoljiti s 30 Din. V Trbojah so hoteli dvakrat vlomiti pri posestniku Anžeku, pa jim je nakana izpodletela. Trikrat so vlomili v tiskarno »Sava« v Kranju, vsikdar so odnesli le malenkost. Razen omenjenih vlomilskih dejstev je izvršila družba še več manjših tatvin. Dne 25. januarja se je bavilo z žalostno družbo ljubljansko sodišče in je mladostne izprijence tudi strogo obsodilo. Starejši maloletniki so prejeli prav primerne, a milejše kazni. Drugi, štirje polnoletniki pa so dobili: samski Viktor Markelj, stanujoč na Jesenicah, 9 mesecev strogega zapora; Albin Šmid, človek brez stalnega bivališča, 1 leto in 1 mesec strogega zapora, hišnik Jože Ahačič na 5 mesecev strogega zapora in glavar te tolpe France Magdič na 2 leti in 4 mesece robije. Vsi so bili nadalje obsojeni v izgubo častnih državljskih pravic za 2 in 3 leta. Obsojenci so brez nadaljnega kazni sprejeli in so odšli v zapore okrožnega sodišča.

Bosanec pripravil požig barake, katero je poprej zavaroval. Ob Vodovodni cesti v Ljubljani v gramozni jami posesta Bosanec Imbro Hamzič barako. Poleg lastnega stanovanja je oddajal prostore še dvema družinama. Hamzič je znan nasilnež, ki ima na vesti uboj. V baraki je skrival nepošteno pridobljeno blago in so se shajale pri njem sumljive osebe. Lani novembra je zapustil barako in se je odpravil v svojo domovino. Pred odhodom je zavaroval svoj imetek v gramoznici: barako za 15.000 Din, razne nepremičnine za 5000 Din. Nagovoril je tovariša Mehmeda, da bi naj barako spalil v njegovi odsotnosti proti nagradi 2000 Din. Policija je napravila v baraki slučajno preiskavo in odkrila za požig pripravljene sveče ter petrolej na raznih koncih barake. Mehmed je priznal po daljšem oklevanju dogovor s Hamzičem in je moral takoj v zapor. Imbra Hamziča so prijeli v Bosni in so ga pripeljali v Ljubljano. Ako bi bil požig uspel, bi bila lahko nastala velika požarna nesreča, ker stoji Bosančeva baraka v bližini drugih, ki tvorijo celo kolonijo.

Prva nemška in angleška lokomotiva.

Znano je, da je vozila prva nemška lokomotiva leta 1835 na progi Nürnberg—Fürth. In vendar je baš beležena trditev zmeta. Ravnatelj berlinske livarne Krigar je videl ob priliki potovanja po Angleškem prvo lokomotivo, ki je pod zemljo prevažala premog, in katero je zgradil angleški inženjer Jurij Stenenson (rojen 9. junija 1781). Ko se je vrnil Krigar nazaj v domovino, je poskusil enako konstrukcijo, kakor jo je videl med Angleži. Prva angleška lokomotiva za podzemeljski prevoz se je rodila leta 1814. Nemeč Krigar je moral biti na Angleškem leta 1815. V

nemškem listu »Berliner Nachrichten« je bilo poročilo od 16. junija 1816, da dela novi voz na paro med 9. in 12. uro predpoldne in med 3. in 6. uro popoldne poskusne vožnje. Vstopnina za ogled tehničnega čudeža je znašala 4 groše. Dne 9. julija 1876 je poročala »Vossische Zeitung«:

»V železni livarni je na vpogled novi voz na paro, ki se premika po železnih tračnicah brez konj z lastno silo tako, da vleče za seboj 50 centov obešenega tovara.«

Oktober istega leta so stroj razdrli, g. spravili v 30 zabojev in so ga odpeljali v čolnu v Zgornjo Šlezijo. Ko so tamkaj stroj zopet sestavili, niso mogli voziti kolesa lokomotive po tračnicah v premogovniku. Popravljali in prenavljali so stroj eno leto, nato so pa spremenili v nemško lokomotivo v jamsko črpalko. Iz prve nemške lokomotive je postala parna sesalka. O taki preureditvi bi dobri inženjer Krigar niti ne bil sanjal.

Ob priliki požara v kraljevi livarni v Berlinu leta 1848 so zgoreli tudi Krigarjevi načrti o parnem vozu. Ne bi si mogli ustvariti prave slike, kako da je prav za prav zgledala prva nemška lokomotiva, ako bi ne bili pred 10 leti odkrili slučajno ulitka iz leta 1816, ki predstavlja v kovini Krigarjevo delo. Prva nemška lokomotiva je imela preneto nerodno obliko. Velik parni kotel je počival na štirih kolesih. Iz sredine kotla se je dvigal visok dimnik, in iz sredine kotla je uhajala para po posebni cevi. Dva močna parna cilindra sta bila pritrjena zgoraj in sta gonila s pomočjo dveh železnih drogov zobčasto kolo. To kolo je prijemale v drugo zobčasto ležišče, ki je bilo ob tračnicah. Prva nemška lokomotiva, posnetek angleške Stefensonove, je bila predhodnica zobčaste železnice — Zahnradbahn — kakor jo imamo po hribovitih krajih.

Od navadne jamske lokomotive z zobčastim prenosom do današnje oblike in popolnosti je velikanski korak. Nepredvidene težave in zapreke je doživel angleški inženjer pri prvih poskusih. Jurij Stefenson ni imel nobenega pravega uspeha, a njegov zelo duhoviti sin Robert je rešil leta 1824 težavno očetovo nalogo. Že leta 1824 je vozil novi parni voz na progi Stockton-Darlington. Robert Stefenson je podaril človeštvu novo prometno sredstvo na parni pogon. Robert Stefenson ni bil povsem zadovoljen s svojim izumom. Preizkušal je nova izboljšanja. Še leta 1829 je ustvaril parni stroj »The Rocket«, ki je podlaga današnje lokomotive. Robertov oče se je bavil kot inženjer bolj z gradnjo prog in predorov. Belgija ter Švica sta poklicali znamenita angleška inženjerja očeta in sina, in tako je prišlo do zgoraj omenjene železniške zveze Nürnberg—Fürth. S to progjo je bil poklican v prometno življenje začetek železniškega omrežja, s katerim je danes preprežena Nemčija.

Sv. Lovrenc na Pohorju. Bog ve, kaj je vplivalo lansko leto na belo ženo, da nam je pobrila enako število moških in ženskih oseb; mogoče je mislila, da je bolj moderno, če hodijo tudi mrtvi paroma iz časnosti v večnost. Ugotoviti pa je treba, da je bilo med temi 46 osebami: 33 zakoncev, oziroma vdovcev ter samo 13 samskih in še od teh več kot polovica nedoraslih otrok. Gospodarsko stisko pobijati nam je prišlo pomagat 66 živih novorojencev, 30 dečkov in 36 deklic, ki so bili krščeni na 37 različnih imen. Sedmi zakrament je prejel v domači župnijski cerkvi 12 parov. Med presrečnimi poročenci sta bila tudi 67letni ženin in 25letna nevesta. Leta 1882 se je pri nas poročil 72leten vdovec-posestnik z 29letno mladenko. Še bolj so si ljudje, moški kakor ženske, jezike brusili leta 1894, ko je prišel iz bližnje Selnice 60leten ženin in se poročil s 17letnim dekletom. Dovoljenje za to zvezo je moral dati sam sv. Oče v Rimu, ker je bil ženin nevestinemu očetu stric in boter. — Naš planinski kraj ima sijajno bodočnost, o kakršni se nam Pohorcem sedaj niti sanja ne. Že sedaj vidimo vsako nedeljo vse živo tujcev, v poletju hribovcev, po zimi smučarjev. V doglednem času za vse te romarje ne bodo zadostovale ponižne planinske kočje; treba bo postaviti lepe hotele in prostorne vile, da bodo zamogli vsi pod streho. V luksuznih avtomobilih se bodo pripeljali po (na papirju že gotovi) široki in asfaltirani cesti ameriški milijarderji in indijski maharadžje ter igrali na ravnih pohorskih planjavah tenis in žogobrc; v letalih najnovejšega tipa bodo privršali ministri, delegati in krmarji raznih držav. Da bodo utrujene in razburjene živce potolažili in umirili, se bodo hodili kopat in hladit v mlake lovrenškega in ribniškega jezera. Zimska zabava bo do tistega časa, ko se bo vse to godilo, že tudi toliko napredovala, da bo mogoče s smučkami, ki bodo prirejene na parni ali električni pogon, brez najmanjšega truda prevoziti z bliskovito brzino najhujše strmine in prepače. Kar zadeva zimski in poletni šport, je naša pobožna želja, naj Pohorje s svojimi krasotami zatemni švicarski Sankt Moric in francoski Biaric.

Št. Lenart. Dne 19. jan. je zatisnila v Mariboru po težki operaciji za vedno svoje trudne oči g. Marija Kramberger. Rajna je bila posestnica v Partinju v Slov. goricah in je posedala nekaj let lepo hišo v Mariboru. Daleč naokrog je slovela kot darežljiva gospodinja za reveže in izredno gostoljubna napram vsem, ki so se zatekali ali obiskovali Krambergerjevo hišo. Svojim otrokom je bila skrbna ter dobra mati, sosedom najboljša sosedica in vsem pa vzgled prave krščanske žene, ki je kazala celo življenje svoje notranje blago mišljenje na zunaj v dobrih delih in z neustrašeno besedo, kadar je šlo za dobro stvar. V Krambergerjevo hišo v Partinju zahaja naš »Slovenski gospodar« že nad 40 let. Občo priljubljenost blagopokojne je dokazala obilna udeležba pri pogrebu in petje ganljivih žalostink. Počivaj v miru, blaga mamica, in uživaj večno plačilo, katerega si si zaslužila s celim življenjem in posebno še z udanim prenašanjem bolezni in trpljenja v zadnjih dneh. Žalujočim preostalim naše iskreno sožalje!

Sv. Ana v Slov. goricah. Za vedno nas je zapustila in se preselila v rajске višave v 52. letu življenja Lorbek Antonija, posestnica v Bač

kovi. Bolezen, ki jo je vsako leto napadla ter položila za več tednov v postelj, ji to leto ni prizanesla. Pobrjala jo je kruta smrt, ki si jo je v zadnjih dneh bolezni vedno želela. Živela je skromno in ponižno v zglede dekletom anovske župnije. Vzgodeno je tudi umrla. Lep pogreb je imela, kakršnega malokdaj vidimo pri Sv. Ani. Čez 40 belo oblečenih deklet jo je spremilo na mirodvor. Na pokopališču je govoril poslovilne besede domači g. župnik. Počivaj v božjem miru nam vsem nepozabljena Tonika! Bratu in sestri naše sožalje!

Marija Snežna. Velik pogreb, kakor ga že dolgo ni videla Marija Snežna, se je vil v spremstvu domačih dveh gg. duhovnikov v nedeljo dopoldne s Spodnje Velke od hiše žalosti do župne cerkve in potem na pokopališče, ko smo spremljali k večnemu počitku Zofko Fekonja, rojeno Šumandl. Bila je doma iz dobre in ugledne krščanske hiše Šumandlove. Komaj 11 mesecev poročena je postala žrtev materinstva. Neprecenljivo je njeno delo, ki ga je položila v društveno življenje: na našem odru, kot večletna odbornica Kat. prosvetnega društva, zlasti pa kot prednica Marijine družbe, ki jo je nad vse zvesto in vzgledno vodila. Njej naj bo dobri Bog plačnik, žalujočemu možu, starišem, bratom in sestram pa najboljši tolažnik!

Sv. Andraž v Slov. goricah. Pretresljivo in žalostno so zapeli pretekli teden tukajšnji zvonovi in zvonček kapelice Žalostne Matere božje v Hvalečincih. Naznanjali so celi fari, da je zopet odšel en faran. Nikdo ni skoraj verjel, da je neizprosna smrt zadala hiši Kvarovi tako grozno rano. Iztrgala je iz njihove srede vernega družinskega očeta in vzglednega zakonskega moža Jurija Kvar, veleposestnika v Hvalečincih. V nedeljo je bil še pri sv. maši in domov grede mu je bilo v bližini doma nenadoma postalo slabo, da se je zgrudil mrtev na tla. Žalosten je bil pogled na plakajočo družino, ko so prinesli mrtvega očeta v hišo in ga položili na mrtvaški oter. Pokojni Jurij Kvar je bil mož, da mu ni bilo zlepa para. Nikdar ni prišla iz ust pokojnega kakšna slaba beseda. S svojimi sosedi je živel v pravem prijateljstvu. Bil je član Apostolstva mož in bratovščine III. reda. Zavzemal se je tudi za dobro časopisje. V njegovo hišo zahaja »Slovenski gospodar« že okoli 30 let. Poleg tega je rad prebiral tudi nabožne liste. Pač pa so bila vrata njegove hiše močno zaprta zoper nasprotno časopisje. S svojo blago ženo Marijo je pokojni živel v najlepši zakonski slogi. Nad vse je ljubil svoje otroke, kateri so mu vračali z isto ljubeznijo njegovo ljubezen. Po 47 letih vzglednega zakonskega življenja ga je božji poslanec odvedel iz te solzne doline v nebeško domovino v starosti 77 let. Njegovega pogreba se je udeležila velika množica. Blagi rajni naj uživa večni mir in pokoj! Žalujočo ženo Marijo in otroke pa naj tolaži presveto Srce Jezusovo, kateremu je hiša posvečena! — Komaj smo prestopili prag novega leta, že so zapeli zvonovi svojo smrtno pesem. Tokrat so peli v slovo Ivani Nedelko v Vito-marcih. Pred dobrimi šestimi meseci jo je zapustil v ptujski bolnišnici njen mož Franc. Sedaj mu je ona sledila, prevedena s sv. zakramenti. Pokojna žena je bila članica Marijine družbe žen in letos prvi mrlič. Umrla pokojna farana naj v miru počivata, dokler ne zaslišita glas trombe na dan sodbe! — Preteklo leto je bilo v naši župniji: rojenih 43 otrok (20 dečkov in 24 deklic), umrlo je 26 faranov, med temi je 1 umrl v Rinkovcih in 1 v ptujski bolnišnici; poročenih je bilo 14 parov.

Sv. Andraž v Slov. goricah. Pretekli teden so še neznani uzmoviči obiskali posestnika Franca Kocmut v Rjavcih. Okoli 4. ure zjutraj so se spravili na delo. Izgnali so iz hleva kravo in jo privezali k lestvi; nabasali so svoje tatinske malhe s kurjim mesom. Pa tokrat jim sreča ni bila mila. Hišni gospodar je uzmoviče pregnal brez plena. Ker tukaj niso imeli sreče, so šli dalje. Ustavili so se pri Antonu Grminu v Hvaletincih. Odnegli so mu precej kokoši, tudi velik oznanjevalec jutra, petelinček, je moral v tatinsko malho. O tatovih ni sledu.

Črešnjevci pri Gornji Radgoni. Dne 17. t. m. popoldne je umrla Krajnčeva gospodinja Marija Bračko, katera je že precej dolgo bolehal, sedaj pa je nenadoma mirno v Gospodu zaspala. Preminila je skrbna in pridna gospodinja, dobra sosedka, usmiljena do revežev, preminila je ljubeča mati, katera je svoje otroke v strahu božjem vzredila, šla je za svojim, dne 15. maja 1932 prerano umrlim in vzornim možem Bračko Francem, in to v starosti 62 let. Torej veliko prerano si zapustila svoje pridne in dobre otroke, kateri za teboj iskreno plakajo in žalujejo. Kaj vse to pomaga, ko pa nam je to vsem zemljanom usojeno, zato moramo ta hudi udarec pretrpeti, se pomiriti in ne preveč tugovati, kakor se je v prelepih besedah na gornjeradgorskem pokopališču izrazil v svojem poslovnem govoru domači č. g. župnik Martin Gaberc. Blaga rajna, počivaj v miru! Preostalim domačim naše iskreno sožalje!

Sv. Jurij ob Ščavnici. Tudi zima ima svojo lepoto. Toda če predolgo traja, postane človeku nadležna. Zato smo hvaležni našim vrlim igralcem Marijine kongregacije, ki pripravljajo za nedeljo dne 4. februarja, pretresljivo zgodovinsko igro »Črni križ pri Hrastovcu«. Ta igra je vzeta iz naše najožje domovine. Kaže nam življenje srednjeveške grajske gospode, njene slabe, pa tudi dobre strani, kakor tudi življenje naših takratnih preprostih prednikov, posebno versko zablodo skakaštva. Zato vsi, ki vam je pri toplih pečeh doma že dolg čas, in vsi, ki ste gledali na Štefanovo igro »Vrnitev«, obiščite tudi to igro v tako obilnem številu. Saj bo tudi v Pergerjevi dvorani topla peč.

Ljutomer. Za zakonsko življenje se jih je letošnji predpust že precej prijavilo. Med njimi tudi pridna Marijina družbenka Tonika Makoter, ki se je s Krapja preselila v Seršenovo hišo na Podgradje. Bog daj vsega blagoslova za življenje. V lanskem letu je bilo v naši župniji poročenih 47 parov, umrlo je 87 oseb, 49 moških in 38 žensk, rojenih pa je bilo 138 otrok, med njimi ne vem koliko nezakonskih. Nič ne povemo, ker smo sklenili, da se homo letos poboljšali.

Celje. Tukaj se je pojavila v neki trgovini 21letna Pavla G. iz Murske Sobote. Nakupila je blaga za 12.000 Din in rekla, da je iz Vojnika. Plačala ni in se je zlagala, da ima denar v kovčku na kolodvoru. Trgovec je poslal z njo slugo, a pri nekem hotelu se je izgovorila, da mora na čašo kave. Sluga je čakal pred hotelom, ženska pa je hotela pobegniti. Pozvani stražnik je begunko zaprl in na policiji so ugotovili, da imajo opravka z osebo, ki je bila že v prisilni delavnici; n je znana tatica. Trgovcu je povzročila škode za 1200 Din, ker je razno manufakturno blago prirezal po njenem naročilu.

Sv. Peter na Medvedovem selu. Tukaj se je poročil g. Anton Strašek z gđ. Pepco Smeh iz

Mestinja. Kdo pač ni poznal veselega godca Str. Šeka, saj je marsikoga spravil v dobro voljo s svojo harmoniko. V Lašah si je izbral eno izmed najmlajših Piškov Tonček in se priženil na lepo Nunčičevo posestvo v Laše. Mladim parom v novem stanu obilo sreče do skrajnih mej človeškega življenja. — Letošnji predpust imamo samo 4 oklice. Je že zopet ta šmentana kriza kriva marsikomu, da ne more pred oltar popeljati svoje izvoljenke. Je pač kriza in denarja ni, pod marelo pa se baje ne da močiti. Imamo pa še precej petičnih nevest, ki so rajši ledig in fraj. Krizo in brezposelnost občutijo letošnji predpust tudi naši godci, saj naši mladi parčki kar brez godbe gredo k poroki.

Iz zagrebške torbe. To pot pride vanjo nekaj posebno dobrega: misijon! Da, da, tega je Zagreb že kaj močno potreben, zakaj malo je Zagrebčanom pomagano s tistim izpraševanjem vesti, ki ga izvršuje dan za dnem židovsko časopisje, ki sicer razkrinka marsikatero nečednost, toda na razgaljeno propalost maže le take žavbe, ki rane še povečujejo in delajo še bolj boleče. Letos ho pa misijon, po 20 letih. Prišel bo že začetkom posta s šolsko mladino in pridejo po matem na vrsto posamezne skupine vse do srede meseca marca, ko prične glavni misijon dne 15. marca. Ta dan bodo pričele po določenih cerkvah misijonske pridige, ki bodo trajale skozi 10 dni. Za to priliko seve tudi zagrebški Slovenci ne smemo zaostati in bomo imeli tudi posebej za Slovence misijon. Za to priliko so nam dali na razpolago cerkev sv. Katarine, ki nam bo precej bolj zadostila, kot mala cerkva sv. Roka. Dobili pa bomo tudi gorečega misijonarja lazarista p. Šavlja. Ko bi le ob tej priliki vsi, pa tega kar ne moremo upati, da bi vsaj večina prišla do spoznanja tega, kar pove razglas: »Verjemo, trdno verjemo, da ne bi bilo toliko bede in nesreče v sedanjem svetu, če bi v narodu bila vera dovolj globoka...« — Zagrebški banovinski svet je zasedal te dni. Tako so govorili, modro so govorili, da je treba rešiti veliko perečih vprašanj. Pomagati brezposelnim, zaščititi matere in otroke, ohraniti in pomnožiti šolstvo, graditi nove ceste... e, da, veliko je potreb in skrbi. Električno bi radi imeli povsod, pa bi bilo treba za to 400 milijonov Din. Mislim, da se bo še marsikod svetilo s treskami! Za petrolej že ni več denarja marsikje. — Pratika napoveduje za prihodnje celo vrsto jubilejev: 50letnico Štrosmajerjeve galerije slik. Neki hudomušnež je pogodil takole: Tudi v umetnosti je kriza, samo v umetnikih je še ni. Razložil je pa to takole: V umetnosti je kriza, ker umetniki nič denarja nimajo, v umetnikih je pa ni, zato ker pred 50 leti so imeli: Hrvatje samo 3 umetnike, danes jih je pa samo v Zagrebu 70. 80letnico bo praznovalo zagrebško društvo rokodelskih pomočnikov. 100 let je star Glasbeni zavod. V pondeljek je bilo 29 let od posvečenja zagrebškega nadškofa. Ej, kdo bi vse te jubileje vlačil iz te torbe. »Slovenski gospodar« ima za vse premalo prostora. Razbojnikov je tudi Zagreb poln. Te dni so jo mahnili v Slovensko ulico, tudi Slovensko ulico imamo v Zagrebu, in ču-da: veliko je v njej Slovencev. Vlomili so v blagajno g. Šuteja, lesnega industrijca, ki je naš rojak, pa se jim je zgodilo, kot onemu kozlu, ki je skozi plot gledal v zelnik. Malo je manjkalo, pa bi nesli 17 jurčkov. Pa so se obliznili zanje. Bili so prepodeni. — V nedeljo dne 4. februarja preskrbi Slomšekovo prosvetno društvo zopet lepo razvedrilo zagrebškim Slovincem z vprizoritvijo veseloigre »Trije ti-

čki« v jeronimski dvorani popoldne ob štirih. Pridite!

Panamski pekcl.

Goljufijo A. Staviskega na Francoskem svetovno časopisje povsem upravičeno primerja s takozvanim panamskim skandalom, ki je svojčas dalje časa razburjal svet in je veljal do slučaja Stavisky za največjo poneverbo. Francoski listi so tokrat osvežili javnosti spomine na lopovščine, katere so uganjale francoske visoke osebnosti pri gradnji prekopa Panama, ki spaja Atlantski in Tihi Ocean preko ožine med Severno ter Južno Ameriko. Kanal so začele graditi francoske finančne družbe leta 1881. Milijone in milijone so zabili v delo, a prekop ni napredoval, ker so uganjali inženjerji korupcijo ter poneverjali milijonske svote tako dolgo, dokler niso francoske gradbene družbe čisto propadle ter skrahirale. Nadaljevanje prekopa je vzela v roke Severna Amerika in ga je dogradila in odprla leta 1903. Goljufija z milijoni pri Panama-kanalu je bila tolikanj obsežna, da se je od tedaj oprijelo ime »Panama-služaj« vsake večje sleparije.

Panamski prekop je pomagal graditi nekaj časa srbski inženjer, ki živi še danes v zelo visoki starosti v Beogradu. Inženjer Nestor Manojlovič je stopil po končanih študijah v Cürihu v Švici v službo pri francoski družbi, ki je gradila železnice po Špankem. Pozneje je stopil v krog inženjerjev, ki so se zbrali iz celega sveta v Panami, da bi dogotovili pod vodstvom zgraditelja Sueškega prekopa Lessepsa Panamski kanal.

Sotrudniku beograjskega časopisa »Politika« je zaupal inženjer Manojlovič svoje spomine na bivanje v Panami in je posebno povdarjal ogromne težkocē, ki so ovirale delo. Predvsem je zahtevalo ondotno nezdravo podnebje toliko žrtev, da so začeli delavci pobegati v množinah. Za delo so pritegnili po večini črnce, katere so pripeljali na ladjah iz Afrike v Panamo. Zraslo je tedaj bogznaj koliko družb, ki so dobavljale zamorske delavce za Panamo. Posamezni črni glavarji so prodali na tisoče afriških sužnjev za smešno nizke cene v Ameriko. Sicer so Francozi primeroma dobro plačevali zamorske delovne moči; na drugi strani pa so osnovali zopet vse polno krčem in igralnic, ki so odvezemale sužnjem težko prisluženi denar. Preskrba je bila tako slaba ter pomanjkljiva, da so od težkega dela izmozgani ter z alkoholom zastrupljeni delavci umirali v tisočih. Strokovni delavci so si lahko pri štednji nekaj prihranili, saj so zaslužili 20—25 frankov na dan. Mnogo strokovnih delovnih moči, katerim ni prijalo podnebje, niso obdržale niti visoke mezde, poslužili so se prve prilike in so se vrnili nazaj v Evropo.

Inženjer Manojlovič tudi ni zdržal dalje časa. Razdril je pogodbo in je zbežal iz panamskega pekla.